

Ymateb Ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Deisebau o'r enw Cefnogi rhieni sydd wedi bod mewn gofal: P-06-1161 Casglu a chyhoeddi data yn rheolaidd o ran faint o fabanod/plant sy'n dychwelyd at ofal eu rhieni sydd wedi bod mewn gofal ar ddiwedd Lleoliad Rhiant a Phlentyn.

Elfen allweddol o weledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer dyfodol gwasanaethau plant yng Nghymru yw ein bod am i bobl ifanc sy'n gadael gofal deimlo eu bod yn cael cymorth i ddechrau byw'n annibynnol pan fyddant yn barod i wneud hynny, ac i gynllunio ar gyfer eu dyfodol. Mae'r dyfodol hwn yn cynnwys pan fyddant yn barod i ddechrau teulu eu hunain.

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys 8 ymrwymiad, sydd gyda'i gilydd yn darparu'r fframwaith ar gyfer ein gweledigaeth i drawsnewid Gwasanaethau Plant yn radical trwy Raglen Drawsnewid bwrpasol. Bydd cyflawni'r ymrwymïadau hyn yn creu newid ar draws y system gyfan yng Nghymru ac yn cyd-fynd â'n [Cynllun Plant a Phobl Ifanc](#). Bydd y gwaith hwn yn ystyried y Ddeddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol, er mwyn sicrhau ein bod yn gwella'r ddarpariaeth ar gyfer pob Plentyn a Pherson Ifanc fel y gallant gyflawni eu potensial waeth beth yw eu cefndir neu eu hamgylchiadau, a'r Strategaeth Tlodi Plant ddiwygiedig y mae bwriad ei chyhoeddi ar ddiwedd y flwyddyn. Mae llais a hawliau Plant a Phobl Ifanc wrth galon popeth a wnawn. Bydd yr ymrwymïadau hyn a'r Cynllun yn cael eu cyflawni dros dymor y Senedd gyfan hon.

Rydym yn gwybod bod prosiectau fel Project Unity yn chwarae rhan werthfawr wrth ddarparu cymorth emosiynol ac ymarferol i famau â phrofiad o fod mewn gofal, ac mae Llywodraeth Cymru wedi gallu darparu cyllid blynyddol o £340,000 ar gyfer y rhaglen tan 2025, sy'n adlewyrchu ein hymrwymiad i gefnogi mamau â phrofiad o fod mewn gofal a chadw teuluoedd gyda'i gilydd lle bynnag y bo modd.

Yn ogystal, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod defnydd Baby & Me o ddull amlddisgyblaethol, sy'n seiliedig ar berthynas, i weithio gyda theuluoedd mewn ffordd hyblyg, sy'n cael ei llywio gan drawma, i gefnogi rhieni i oresgyn rhwystrau i fagu plant llwyddiannus.

Mae'r ddau ddull hyn yn gydnaws â dymuniad Llywodraeth Cymru i weld mwy o ddefnydd o wasanaethau ymyrraeth gynnar lle mae'n briodol gwneud hynny.

Hoffwn ddiolch i aelodau'r Pwyllgor Deisebau am yr adroddiad Cefnogi rhieni sydd wedi bod mewn gofal. Bydd argymhellion adroddiad y Pwyllgor ynghyd ag adroddiad arfaethedig ymchwiliad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i wasanaethau i blant sydd â phrofiad o fod mewn gofal, yn llywio'r gwaith o gyflawni'r Rhaglen Trawsnewid ar gyfer Gwasanaethau Plant yng Nghymru. Rwyf wedi nodi fy ymateb i argymhellion unigol yr Adroddiad isod.

Mae ymatebion manwl i'r argymhellion wedi'u nodi isod:

Argymhelliad 1.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru orfodi mabwysiadu a monitro'r gwaith o weithredu'r siarter arfer da rhianta corfforaethol a gynhyrchwyd ar y cyd gan CASCADE a rhieni sydd wedi bod mewn gofal a'r sefydliadau sy'n eu cynorthwyo. Mae pob Pennaeth Gwasanaeth Cymdeithasol wedi mynegi eu cefnogaeth i'r siarter hwn, a byddai'n gam cadarnhaol ymlaen i bob awdurdod lleol a chyrrff cyhoeddus fabwysiadu'r siarter i ddangos eu hymrwymiad i ddarparu cymorth cyfannol i rieni sydd wedi bod mewn gofal.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r siarter arfer da rhianta corfforaethol sydd â'r nod o gefnogi rhieni sydd mewn gofal ac yn gadael gofal, a gynhyrchwyd ar y cyd gan CASCADE, rhieni sydd â phrofiad o fod mewn gofal a'r sefydliadau sy'n eu cefnogi. Rydym yn croesawu cefnogaeth i'r siarter gan Benaethiaid Gwasanaethau Cymdeithasol ac yn cael ar ddeall bod pob awdurdod lleol bellach wedi cofrestru, a byddem yn annog cyrrff cyhoeddus eraill i wneud hynny.

Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol o ymrwymiad Llywodraeth Cymru i drawsnewid gwasanaethau plant yng Nghymru. Yn ganolog i'r rhaglen hon mae cyflawni wyth ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu, ac un ohonynt yw atgyfnerthu cyrrff cyhoeddus yn eu rôl fel 'rhiant corfforaethol'. Sefydlwyd Grŵp Gweithredu Rhianta Corfforaethol, ac mae ei aelodaeth yn cynnwys awdurdodau lleol, Voices From Care Cymru, CASCADE, swyddfa'r Comisiynydd Plant, y Gwasanaeth Eiriolaeth Ieuenctid Cenedlaethol, Plant yng Nghymru, y Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol ac Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn ogystal â phobl ifanc sydd â phrofiad personol o fod mewn gofal. Nod y Grŵp oedd cyflwyno Siarter Rhianta Corfforaethol ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc sydd â phrofiad o fod mewn gofal.

Bydd y Siarter hon yn cael ei chyhoeddi ym mis Mehefin, ar sail wirfoddol gydag awdurdodau lleol i ddechrau, a bydd cyrrff cyhoeddus ehangach yn cael eu hannog i gofrestru a dod yn "rieni corfforaethol". Wrth fonitro'r broses o fabwysiadu'r Siarter, bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio i gryfhau canllawiau rhianta corfforaethol drwy adolygu Cod Ymarfer Rhan 6 ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal a Phlant sy'n Cael eu Lletya. Yn ogystal, bydd gwaith yn cael ei wneud ar draws y Llywodraeth i nodi pa rai o'r canllawiau y gellid eu cryfhau i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Siarter gan gyrrff cyhoeddus ehangach.

Bydd y Siarter yn atgyfnerthu'r gwaith o gyflawni datganiad gweledigaeth Uwchgynhadledd y Sawl sy'n Gadael Gofal, a fydd yn cael ei lofnodi ar 10 Mai gan y Prif Weinidog.

Goblygiadau Ariannol: Dim, bydd unrhyw gostau ychwanegol yn dod o gyllidebau rhaglenni presennol.

Argymhelliad 2.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod data'n cael eu casglu'n rheolaidd mewn perthynas â faint o bobl ifanc mewn gofal neu sydd wedi gadael gofal (hyd at 21 oed) sy'n beichiogi, a faint o'u plant sy'n aros gyda'u rhiant/rhieni, a gaiff eu rhoi mewn gofal maeth neu gydag aelodau o'r teulu neu eu mabwysiadu. Mae dysgu am y canlyniadau i deuluoedd yn bwysig er mwyn llywio ein dealltwriaeth fel y gellir datblygu systemau cefnogi ymhellach a chynllunio gwasanaethau yn unol â hynny. Yn y cyfamser rydym yn croesawu cynnig y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol i gynnal arolwg sy'n rhoi cipolwg ar y sefyllfa o ran rhieni â phrofiad o ofal ym mhob awdurdod lleol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Nid yw'r ffynonellau data ar gael gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd i gasglu'r data sy'n cael ei amlinellu yn argymhelliad y Pwyllgor. Bydd Llywodraeth Cymru yn mynd ati i archwilio argaeledd y data gyda'r Gwasanaethau Gwybodaeth a Dadansoddi ac awdurdodau lleol. Yn ogystal, bydd y Grŵp Cyflawni Trawsnewid yn ystyried casglu'r data hwn fel rhan o'i waith ar fetrigau ar gyfer gwasanaethau plant.

Goblygiadau Ariannol: Dim, bydd unrhyw gostau ychwanegol yn dod o gyllidebau rhaglenni presennol.

Argymhelliad 3.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru barhau i gefnogi gwasanaethau amlasiantaeth ar ffiniau gofal amlasiantaethol fel Baby and Me, Jig-So a Reflect sy'n gwneud gwahaniaeth o ran cefnogi rhieni sy'n agored i niwed drwy ddulliau sy'n wybodus o drawma ac wedi'u seilio ar gryfder. Dylai teuluoedd gael mynediad i wasanaethau o'r fath ble bynnag maent yn byw yng Nghymru.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn ac yn cydnabod y gwaith cadarnhaol sy'n cael ei wneud gan wasanaethau ar ffiniau gofal fel Babi & Me, Reflect a Jig-So a'r budd y mae'r rhaglenni hyn yn ei gynnig i rieni newydd, gan gynnwys pobl ifanc â phrofiad o fod mewn gofal. Bydd Llywodraeth Cymru yn adolygu'r gwerthusiad o'r prosiectau hyn wrth benderfynu ar y camau nesaf a'r hyn a gaiff ei gyflwyno yn y dyfodol.

Goblygiadau Ariannol: Oes, bydd cefnogaeth barhaus Llywodraeth Cymru i'r prosiectau hyn yn gofyn am adolygiad ariannol.

Argymhelliad 4.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru ddiweddarau deddfwriaeth i sicrhau bod gan bob rhiant sydd wedi bod mewn gofal hawl statudol i wasanaeth cefnogi ataliol, cofleidiol, dwys i gadw teuluoedd efo'i gilydd, pryd bynnag fu eu profiad o ofal. Dylai gynnwys eiriolaeth arbenigol i rieni i'w cynorthwyo i ffeindio'u ffordd o amgylch y system gofal cymdeithasol a'r llysoedd teulu a'i fodelu ar wasanaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth fel Prosiect Undod.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu ymyrraeth gynnar ac atal fel rhan o waith y Bwrdd Plant a Rhaglen Trawsnewid Gwasanaethau Plant yng Nghymru, a bydd yn parhau i wneud hynny. Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn yr argymhelliad mewn egwyddor a bydd yn ystyried ac yn archwilio'r gofynion fel rhan o gyflawni'r Rhaglen hon.

Goblygiadau Ariannol: Oes, byddai angen edrych yn fanylach ar gostau o'r fath a gallent fod yn sylweddol.

Argymhelliad 5.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gan bob rhiant sydd wedi bod mewn gofal darpariaeth addas o ran tai. Mae diffyg tai priodol yn eu cymuned yn cael effaith sylweddol ar gadw teuluoedd gyda'i gilydd.

Ymateb: Derbyn

Er mwyn gwella'r pontio o fod mewn gofal i fyw'n annibynnol, byddwn yn cyhoeddi fersiwn newydd o'r Fframwaith Llety a Chymorth i Adawyr Gofal cyn bo hir, sydd wedi'i ddatblygu'n benodol ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael gofal yng Nghymru. Mae'r fframwaith wedi'i gynllunio i sicrhau bod y rhai sy'n gadael gofal yn cael y cymorth hyblyg sydd ei angen arnynt fel nad oes unrhyw berson â phrofiad o fod mewn gofal yn syrthio rhwng dwy stôl.

Mae'r cynnig llety ar gyfer pobl sy'n gadael gofal, a phobl ifanc yn fwy cyffredinol, yn agwedd allweddol ar y gwaith ehangach i sicrhau bod gan bawb yng Nghymru gartref fforddiadwy o safon dderbyniol. Fel rhan o gynllun gweithredu [Rhoi Diwedd ar Ddigartrefedd yng Nghymru](#) a'n dull strategol cyffredinol, mae camau gweithredu tai a chymorth sy'n canolbwyntio ar ieuencid.

Fel rhan o'n gwaith presennol, mae dros 20 o brosiectau sy'n darparu dulliau tai a chymorth newydd ac arloesol ar gyfer pobl ifanc yn weithredol ledled Cymru o ganlyniad i'n buddsoddiad o dros £3.1m yn y Gronfa Arloesi ar gyfer Pobl Ifanc Ddigartref. Mae llawer o'r prosiectau hyn yn cefnogi pobl sy'n gadael gofal. Ar hyn o bryd, mae'r prosiectau hyn yn destun gwerthusiad allanol i nodi arferion da wrth ddarparu cymorth i'r rhai sy'n gadael gofal.

Mae Panel Adolygu Arbenigol wedi cael ei sefydlu i adolygu'r ddeddfwriaeth atal digartrefedd bresennol ac i ddatblygu argymhellion ar gyfer diwygiadau erbyn mis

Awst 2023. Bydd y panel yn ystyried nifer o feysydd gan gynnwys dyrannu tai ac argaeledd tai i'r rhai sy'n gadael gofal.

Goblygiadau Ariannol: Dim, bydd unrhyw gostau ychwanegol yn dod o gyllidebau rhaglenni presennol.

Argymhelliad 6.

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y canlynol:

Dylai'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg fonitro cynnydd yn rheolaidd yn erbyn yr Ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i wella gofal cymdeithasol plant.

Ymateb: Derbyn

Yn ddiweddar, mae Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig i ymchwiliad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i wasanaethau i blant sydd wedi bod mewn gofal: archwilio diwygio radical. Cyfarfu'r Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol â'r Pwyllgor ar 9 Mawrth i ddarparu tystiolaeth lafar a'r wybodaeth ddiweddaraf am gyflawni wyth ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu sy'n canolbwyntio ar wella gwasanaethau plant. Mae Llywodraeth Cymru yn aros i'r Pwyllgor gyhoeddi ei adroddiad terfynol o'r ymchwiliad sydd i fod i gael ei gyhoeddi ym mis Mai.

Er mwyn sicrhau y bydd Llywodraeth Cymru yn cyflawni ei huchelgeisiau i ddiwygio Gwasanaethau Plant yn llawn, mae wedi adolygu'r strwythur Llywodraethu ac wedi sefydlu dull tair haen o lywodraethu i ddarparu'r lefel gywir o gyfeiriad a chraffu:

- Bwrdd Goruchwylio Gweinidogol newydd i oruchwylio'r Rhaglen Drawsnewid, i ddarparu arweiniad a chyfeiriad gwleidyddol a chefnogaeth i gyflawni'r rhaglen.
- Bydd y Bwrdd Rhaglen Dileu Elw o Ofal Plant sy'n Derbyn Gofal yn parhau i ddarparu arbenigedd amhrisiadwy wrth i ni ystyried tystiolaeth ar y cyd a datblygu cynigion ar gyfer gweithredu'r ymrwymiad proffil uchel hwn.
- Mae'r Grŵp Cyflawni Trawsnewid newydd (y Bwrdd Goruchwylio gynt) yn canolbwyntio'n fanylach ar sbarduno gweithredu rhaglenni a chyflawni'r Rhaglen Drawsnewid, gan weithio ar y cyd â'n partneriaid, gyda hawliau a llais plant a phobl ifanc yn ganolog iddo.

Mae gan y Rhaglen Drawsnewid fap trywydd cyflawni ar waith sy'n nodi'r amserlen ddisgwyliedig gyfredol ar gyfer cynnydd a chyflawni o ran ymrwymadau ein Rhaglen Lywodraethu parthed Gwasanaethau Plant. Mae copi i'w weld yn **Atodiad A**.

Goblygiadau Ariannol: Dim, bydd unrhyw gostau ychwanegol yn dod o gyllidebau rhaglenni presennol.

Julie Morgan AS

Y Dirprwy Weinidog Gwasanaethau Cymdeithasol